

ÅRSMELDING 2017

Styrets sammensetning i 2017

Delområde 1	Geir Øksendal
Delområde 2	Arild Bjørkenes
Delområde 3	Erik Bue
Delområde 4	Sven Homme
Valgt på fritt grunnlag (DO 3/4)	Sondre Monan
Valgt på fritt grunnlag (DO 1/2)	Geir Hananger (leder)

Karl Gjermund Damli har vært lagets sekretær.

Styremøter

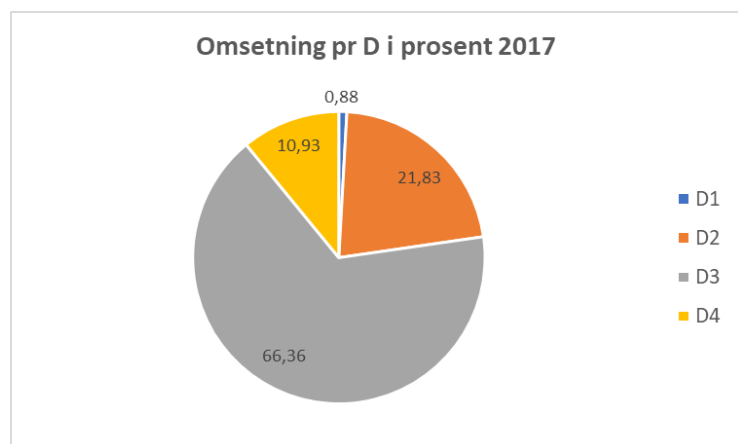
Styret har avholdt 9 styremøter, to medlemsmøter og ett ordinært årsmøte i 2017. Styremedlemmene har i tillegg deltatt i råd og utvalg innenfor eget delområde, diverse møter med Norske Lakseelver, prosjekt miljødesign Mandalselva, møter i kultiveringsutvalget og sjøørretforum, samt møter i regi av Flerbruksplanen og kommunene. Erik Skjævesland har i 2017 sittet som styremedlem i Norske Lakseelver. Leder og styremedlemmer har deltatt på møter i forbindelse med avvikling av Finså klekkeri.

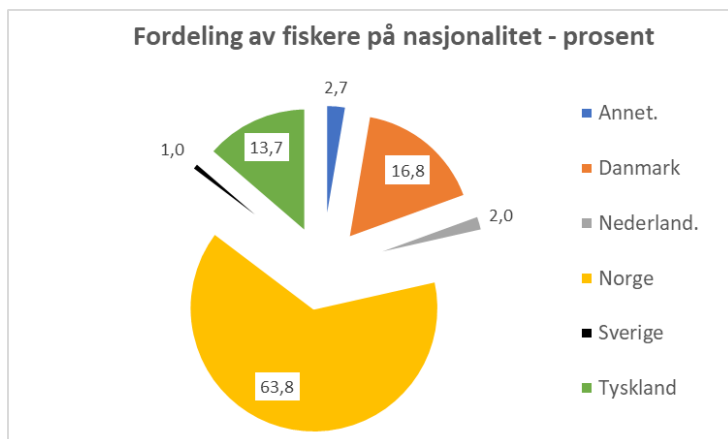
Fiskekortsalg og omsetning sesongen 2017

Det ble igjen ny omsetningsrekord i 2017. Totalt endte omsetningen på 3,12 mill kr, en økning på ca 0,3 mill kr fra året før. Det ble i 2017 omsatt 5570 fiskekort, en økning på rett over 400 fiskekort siden fjoråret. Delområde 3 har klart størst andel av omsetning med drøye 66%.

Utsalgsstedene har i år som tidligere vært Møll bensinstasjon, Mandal Sport, Sandnes Camping, Grønberg Sport, som har solgt for sone 1 og 2. Marnar Laksesenter og Joker Bjelland har solgt for sone 3 og 4. I tillegg har Hauge Fiskeri, Holmesland fiskeri og Fuskeland fiskeri solgt egne kort gjennom ME sitt datasystem.

Fiskekort ble solgt på web for D1, D3 og D4. Fra D2 solgte delsoner Holmesland, Fuskeland, Fossefjellene, Hauge, Holmegård og Furuholmen Fangst på web.

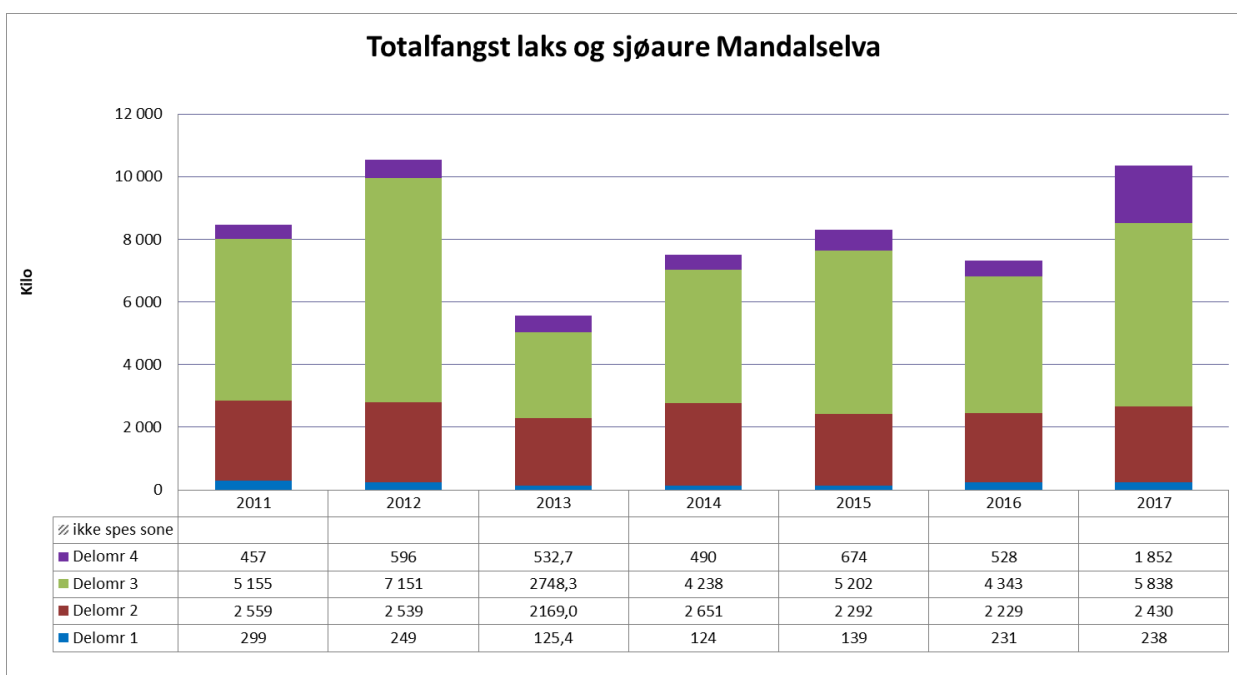
Hovedmengden av kundene våre er norske (63,8%). Det antas at ca halvparten er «lokale», dvs dagsreiseavstand, mens øvrige norske er tilreisende.

36 % av kundene er utenlandske og av disse er det flest danske (16,8%) og tyske (13,7%) gjester.

Fordeling etter nasjonalitet er beregnet ut fra antall solgte kort.

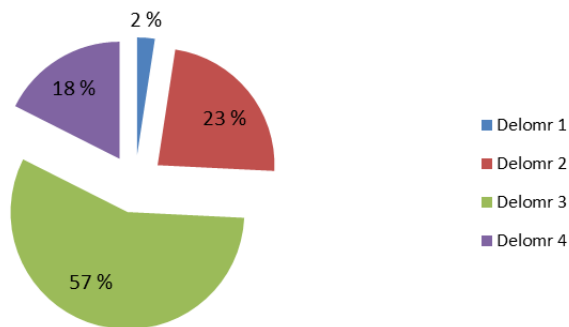
Fisket i sesongen 2017

Fangsttallene viser en god fremgang fra de siste 4 årene, og totalt ble det tatt 10 811 kg fisk. Fangsten var fordelt på 3110 stk laks og 305 stk sjørret. Snittstørrelsen på laks ble 3,35 kg og 1,3 kg på sjørret. Det ble igjen ny rekordstørrelse på største laks. Vetle Kjærstad fikk årets største laks på 16,2 kg i sone 4 den 7. august. Vetle fikk faktisk hele 4 laks over 10 kg i 2017! Det ble også tatt en laks på 15 kg i sone 3 I slutten av august. Dette er de største lakser som er tatt i Mandalselva i nyere tid.

Totalt ble det fisket 3110 laks og 305 sjørret i 2017, noe som er 610 stk fler enn året før. Av disse ble 426 laks og 85 sjørret sluppet tilbake. Dette gir en gjenutsetningsrate for laks på 14,5%, av vekt for laks og 21% av vekt for sjørret. Dette er økning av gjenutsetningsrate på 3,5% for laks og 7% for sjørret sammenliknet med de siste to årene. Tidligere har tallene vist at fiskerne er mer villige til å slippe tilbake små enn større laks. Dette ble endret i 2017, og snittvekt på gjenutsatte laks var hele 3,52 kg! Dette er 0,2 kg over snittvekt på laks fisket under sesongen. Forvaltningsmessig er det de største laksene som er regnet for de mest verdifulle.

Prosentvis fordeling av fangsten 2017

Sesongen 2017 startet enda bedre enn i 2016. Til tross for lav vannføring på 30-40 m³ første døgnene, var fangstene og oppgang av laks svært bra over hele elva. Oppgang og fangster holdt seg rimelig godt til og med andre uke av juli. De to første ukene i august ble de beste fangstmessig med over 1 tonn pr uke. Etter dette gikk fangstene noe ned mot slutten av sesongen. Sesonglengde

var i utgangspunktet fra 01.06 tom 31.08, med unntak av D4 som hadde fiske tom 15.09. Positiv midtsesongevaluering gjorde at sesongen ble forlenget til 15.09 i alle sonene.

Døgnkvoten i 2017 var 2 laks og 2 sjøaure. Sesongkvoten var på 50 kg laks, men denne ble opphevet i sone 1, 2 og 4 etter at midtsesongevalueringen viste god måloppnåelse.

Fiskeoppsyn

Delområdene har som før foretatt organiseringen av fiskeoppsynet i eget område. Det er ikke rapportert om graverende forhold fra oppsynet i andre soner. Tilbakemeldingene går på at oppsynet i alle sonene fungerer godt. Et velfungerende oppsyn oppfattes av de fleste fiskere som et bra servicetilbud fra elveeierne. Fangstbegrensninger og krav om desinfisering som er innført i Mandalselva forutsetter at oppsynet er velfungerende og troverdig.

Flerbruksplanen – akvarium på Marnar Laksesenter

Leder i Elveeigarlaget har vært medlem av styringsgruppa og arbeidsutvalget for Flerbruksplanen i 2017.

Etter vedtak i Flerbruksplanen ble ME tildelt kr 150.000,- som skulle benyttes til arbeid med utvikling av dagbygget og akvarium på Marnar Laksesenter. Det resterende av disse midlene, kr 141.000,- ble overført til det nyetablerte selskapet Mandalselva Villakssenter AS høsten 2017.

Flerbruksplanen ved arbeidsutvalget stod for årets drift av akvariet. På veggen av disse og ME, takker vi for et flott samarbeid med Fuskeland fiskeri som velvillig stiller opp og bidrar til laks til akvariet. Den siste helga i mai ble det fisket 5 flotte laks til akvariet.

Finså klekkeri – anlegg nedlagt

Styret forlenget leie av grunn på Finså ut 2017. Styret fikk hentet inn flere tilbud på rivning og sanering av anlegget. Det ble videre avklart et spleiselag mellom Agder Energi, Miljødirektoratet, Marnardal kommune og ME for å dekke kostnadene ved arbeidet. Mye av løssøre fra Finså klekkeri ble solgt av ME, og midlene har gått inn for å dekke egenandel. TT-anlegg fikk oppdraget, og rivningsarbeidet ble slutført i desember 2017.

Høstfiske 2017

Havforskningsinstituttet utfører hvert år et høstfiske i de største lakselvene i Norge for å overvåke oppgang av oppdrettslaks på gyteplassene. Fiskene fanges med stang på samme måte

som i ordinær sesong med unntak av markfiske. Det tas skjellprøve av alle fiskene som sendes inn til analyser ved Havforskningsinstituttet. All fisk settes ut igjen. Kun fisk som fiskeren er helt sikker på at er oppdrettslaks avlives. Det legges stor vekt på å behandle fisken på mest mulig skånsom måte.

I 2017 deltok Mandalselva for tredje gang. Fisket ble gjennomført siste helg i oktober. Det ble fanget ca 80 fisk, og tilbakemeldingene fra fiskerne var at det var mye fisk på elven, også noe blank laks ble observert. Analysene fra Havforskningsinstituttet for 2017 er ikke ferdig behandlet

Åseralutbygging – Agder Energi – alle konsesjoner er gitt

Agder Energi Vannkraft fikk ved kongelig res. av 3. feb. 2017 tillatelse til utvidelse og oppgradering av Skjerkaanleggene og det ble fastsatt reviderte konsesjonsvilkår for Mandalsvassdraget. Tillatelse omfatter ny dam og heving av Langevatn med 10 m, ny tunnel Langervatn til Nåvatn, Øygaard kraftverk, Kvernevatn kraftverk og Aggregat II i Skjerka.

ME sendte i 2015 inn merknader til OED hvor vi påpekte at utbyggingen ville kunne resultere i stor og uforutsigbar økning i vannføringen over hele vassdraget. ME ba om at vannføringen langs hele den lakseførende strekning må sees på i sin helhet, og vi ønsket en bred gjennomgang av ulike vannføringsscenarioer. Det ble understreket viktighet om et absolutt mål at laksens biologiske krav ble ivaretatt, at laksen kunne vandre rimelig fritt langs hele den lakseførende strekningen samtidig som mulighetene for utøvelse av sportsfiske ikke ble negativt påvirket av nytt vannføringsregimet eller effektkjøring. ME pekte særlig på strekningen Tungesjø, forbi Kavfossen til Bjelland og behovet for økt vannføring her.

Under høringen skrev NVE at de er kjent med at det pågår en rekke prosesser og prosjekter i vassdraget som ikke vil være endelig avklart før nærmere 2020. Særlig gjelder dette den lakseførende strekningen. NVE mener det er fornuftig å se vilkårsrevisjonen av Bjelland kraftverk, reglementet for Laudal kraftverk samt resultatene av Miljødesign-prosjektet sammen. Til tross for at ikke alle forhold knyttet til lakseførende strekning var endelig avklart mente NVE i 2016 at det var mulig å fastsette et manøvreringsreglement og vilkår for hele Mandalsvassdraget i forbindelse med Åseralprosjektene.

Norske Lakseelver og nye nettsider for ME

Lakseelvene AS ble lagt ned i desember 2016 og Mandalselva Elveeigarlag og de andre elveeierlagene sine aksjer er overført til Norske lakseelver gjennom deres Servicekontor. De nye nettsidene til Mandalselva ligger på ny felles nettportal. Oppdatering av nettsidene var ferdig til sesongstart 2017.

Arbeidsutvalg for revisjon av prinsippdokument

Arbeidsutvalget fikk mandat av årsmøtet i Elveeigarlaget til å fremme forslag til styret i ME om et revidert prinsippdokument med varighet fra 2019 – og så langt utvalget vil tilrå. Utvalget skulle også vurdere konsekvenser av endringer i prinsippdokumentet i forhold til vedtektene i ME.

Utvalget har bestått av: Kristian Sandnes fra delområde 1, Kirstine Fuskeland fra delområde 2 (leder), Odd Inge Usland fra delområde 3 og Sven Homme fra Delområde 4. Vidar Børretzen fra Norske Lakseelver bistår utvalget i arbeidet. Karl Gjermund Damli er sekretær og tilrettelegger for utvalget.

Utvalget uttalte at oppgaven med å revidere Prinsippdokumentet hadde større proporsjoner enn selve dokumentet. Utvalget anså at det viktigste ville være at ME sine vedtekter tilpasses lovverket på en bedre og tydeligere måte enn dagens vedtekter. Etter gjennomgang i møtet 07.09.17 der utvalget fikk høre delområdestyrenes oppfatning av de ulike alternativene, ble utvalgets anbefaling til rettighetshavere og styret i ME å fremme saken for Jordskifteretten. Organisasjonen ME kan ikke fremme saken, men enkeltrettighetshavere må stå for dette.

Rådgivningsgruppen for Miljødesign i Mandalselva

Agder Energi har gjennom de siste årene drevet prosjekt Miljødesign i Mandalselva. Formålet for prosjektet er å maksimere produksjon av laks og sjøørret i elva samtidig som produksjon av elektrisitet ivaretas best mulig. Dette kan være en krevende øvelse. NINA er fagansvarlig for den biologiske delen.

ME deltar i rådgivningsgruppa med Geir Hananger, Bjørgulv Foss og Karl Gjermund Damli og fra 2017 har Sven Homme fra D4 også deltatt. Øvrige medlemmer er fra NVE, Miljødirektoratet, Marnardal kommune, Fylkesmannens miljøvernavdeling og grunneier i minstevannføringsstrekning ved Laudal, Wencke Kleveland.

Det har vært jobbet med evaluering etter fjerning av tersklene på den tidligere minstevannføringsstrekningen mellom inntak dam Laudal til Laudal kraftverk. Foreløpige undersøkelser viser at tilbakeføringen av gode gyte- og oppvekstområder for laks på strekningen ser ut til å være vellykket.

Det har ellers vært jobbet videre med kartlegging av vandringshindre for laks (radiotelemetri), og problematikken med tap av laks i kraftverk ved Laudal, stranding av lakseunger grunnet hurtige vannstandsendringer og mulig fjerning av terskler på strekningen Bjelland til Kavfossen. I forbindelse med istandsetting av fv455 forbi Laudal ble det laget en åpning i terskel rett oppstrøms utløpet av Laudal kraftverk. Denne terskelen planlegges å fjerne i sin helhet etter hvert.

Kultiveringutvalg i Mandalselva

Styret i ME opprettet i 2015 et eget kultiveringsutvalg. Formålet med dette er å øke produksjon av laks og sjøørret i Mandalselva. Utvalget har i 2017 bestått av representanter fra sjøørretklubben i Mandal, Geir Øksendal og undertegnede som leder.

Flerbruksplanen dekket kostnader ved utarbeidelse av en rapport (2017) hvor alle sidevassdrag i Mandalselva ble kartlagt i forhold til gytepotensial, vannkjemi, skjul og skjøtseltiltak. Kultiveringsutvalget har i samarbeid med Miljødesignprosjektet brukt denne rapport ved vurdering av innsatsområde. Følgende er gjort i 2017:

- Restaureingsarbeid i Songåna er i ferd med å slutføres.
- Laget strømhindere for å sikre lakseoppgang kulvert i sone 2 Knarrdalsbekken.
- Det er lagt ut grus i Smelandsbekken.
- Det er lagt ut noe grus i Urdalsbekken,
- Fodnebøbekken står for tur – er åpnet opp for lakseoppgang. Gytegrus og skjulstein skal legges ut i 2018.

Det har vært noen utfordringer med emballasjeplast etter flommen. Bondelaget og ME har deltatt i flere ryddedugnader for å fjerne mye av dette.

Utvalget oppfordrer grunneiere og andre interesserte til å komme med innspill til videre arbeid. Utvalget oppfordrer flere grunneiere med interesse for å delta i det praktiske arbeidet om å ta kontakt.

Sluttkommentar

2017 har vært et bra år for Mandalselva Elveigarlag med ny omsetningsrekord. Det har også vært en bra sesong fangstmessig med mange store laks, og vi har mange fornøyde fiskere fra fjernt og nær.

Mengden fisk som går opp i elven vår bestemmer i stor grad hvor vellykket en sesong blir. Det er derfor viktig at det blir arbeidet med å sikre en god fiskebestand på ulike nivåer; både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Norske lakseelver prøver å ivareta nasjonale og internasjonale problemstillinger knyttet til lakseforvaltning. Styret i ME fokuserer mer på lokale tiltak og mye av tiden brukes til å prøve å få til samarbeid med aktuelle aktører som er viktig for at fiskeproduksjon og verdiskapning rundt elven øker. I den anledning er et godt samarbeid med regulanten en forutsetning for å opprettholde og forhåpentligvis øke produksjon av laks i Mandalselva. Det vil i tiden fremover bli interessant å følge med om tiltak gjennom miljødesignprosjektet og tiltak i sidebekker vil gi noen effekt på fangststatistikken.

Ved årsmøtet i 2017 ble det varslet om revisjon av prinsippdokument. Siden sist revisjon av dette dokument i 2008 har mye endret seg mht. lovverk, inntekter etc. Arbeidsgruppen som i den anledning ble nedsatt var klar på at dette var et arbeid som ville bli vanskelig. Utvalgets råd til rettighetshaverne og oss i styret var å fremme saken for jordskifte. Dette kan bare gjøres av enkeltpersoner. I løpet av 2017 vil derfor styret som enkeltpersoner fremme en sak om bruksordning og nye vedtekter i Mandalselva Elveigarlag inn for jordskifte.

En slik sak vil sannsynligvis ta tid og være avhengig av deltakelse fra rettighetshaverne for å få et best mulig resultat. Styret oppfordrer derfor alle rettighetshavere til å bidra konstruktivt i denne prosessen.

For styret
31.01.18.

Geir Hananger